

vist Tilfældet, at det Princip, som indeholdes i Loven af 1873, i og for sig er fuldstændig rigtig, og jeg for mit Bedkommende kunde ønske, at man havde gjennemført dette Princip i større Almindelighed ogsaa overfor andre Fabriker, det Princip nemlig, at naar der hviler et Toldpaalæg paa Indførelsen af et fremmed Fabrikat, der da paalægges de indenlandske Fabriker en tilsvarende Afgift. Dersom man havde gjennemført dette Princip i større Almindelighed, saa vilde vi være udenfor hele Spørgsmaalet om Bestyttelse; men det maa erindres, at dette er saa langt fra at være Tilfældet, at Loven af 1873 blot er en enkelt Anvendelse af det almindelig anerkjendte Princip, og at den saaledes snarere fremtræder som en særlig Undtagelse, hvor man har gjort dette Princip gjældende. Brændevinsproduktionen er saa vidt mig bekendt den eneste Fabrikation, hvor noget Tilsvarende er gjennemført; men der er Forholdet maaske snarere det, at man har paalagt Tolden, fordi man har paalagt den indenlandske Produktion en Afgift. Det kan ogsaa gjøres gjældende, at f. Ex. Tolden paa Manufakturvarer har en ligesaa stor finantciel Betydning som Tolden paa Sukker; men desuagtet har man ikke overfor de indenlandske Manufakturfabriker villet opkræve en Afgift, som i saa Henseende stillede dem paa lige Fod med de indførte Varer. Omtrent samtids med disse Fabriker opkom der en ny Klædefabrik her i Landet, men der var ikke Tale om at lægge nogen saadan Afgift paa den. Der opkom ogsaa omtrent samtids nye Papirfabriker, og Indførelsen af Papir er ogsaa bestattet med et Toldpaalæg, men man sandt ingen Anledning til at lægge en tilsvarende Afgift paa disse Fabriker. Jeg tror, man ikke gaanske bør tabe af Sigte, at, om det end er strengt retfærdigt, hvad man har indført ligeoverfor Koesukkerfabrikerne, er man dog gaaet forholdsvis strengere frem mod dem, end mod andre iøvrigt ligestillede Fabriker. Dertil kommer endnu en anden Ting, der viser, at selve denne Afgift opkræves med Ret, idet det formentlig fremgaar tilstrækkelig deraf, at der ikke kunde være det Ringeste til Hinder derfor, at man var gaaet en anden Vej, hvorved Fabrikerne vare blevne stillede paa samme Maade, nemlig den, at man ophævede al Told paa Sukker. Men i saa Fald maa ogsaa gjøres gjældende, at den Vej, man nu har fulgt, i en vis Henseende har været mindre gunstigt for Fabrikerne, end om man havde fulgt den rent at ophæve Toldpaalæget og da fri-

gjorde den for Afgift. Jeg sigter herved til Bestemmelserne i §§ 5 og 6 i Lov af 1873, nemlig de Bestemmelser, som deri indeholdes om en særlig Indvretning af Fabrikerne for Kontrolens Skyld, for Afgiftens Opkrævelses Skyld, idet Fabrikerne enten skulde omgives med en Mur eller indrettes paa en særlig Maade. Jeg tror, at dette maa have paaført Fabrikkerne visse pekuniære Byrder og maaske ogsaa været noget generende i den daglige Drift, og det forekommer mig derfor, at der kunde have været Ansigt til at tage Hensyn dertil, da man i 1873 fastsatte Afgiften. Havde jeg den Gang haft nogen Andel i Forhandlingen om denne Lov, vilde jeg den Gang have tilraadet, at man af disse Hensyn gav en vis Moderation i det første Aars Afgift, og jeg skal nu af samme Grund tilraade, at man, naar der er Spørgsmaal om Refusion, vil stille sig lemfældig og liberal med Hensyn til Beregningen af denne Refusion.

Naar der dernæst fra forskellige Sider er fremkommet Antydning om, at man burde yde Fabrikerne en videre gaende Hjælp, enten ved et Laan eller paa anden Maade hjælpe dem ud over de Vanskeligheder, hvormed de for Dieblittet kæmpe, og derved gjøre det muligt for dem at fortsætte deres Virksomhed, saa maa jeg i Modsetning til forskellige andre ærede Mænd anse det for ønskeligt, om dette Spørgsmaal blev inddraget under og afgjort ved Behandlingen af det foreliggende Lovforslag. Jeg vilde navnlig anse det for meget uheldigt, om man, som andre ærede Mænd have foreslaet, henviste dette Spørgsmaal til Finantsloven og til Finantsudvalget. Det forekommer mig, at den særlig omfattende og ingeniørlige Undersøgelse, som der her er Tale om, ligger Finantsudvalget temmelig fjern og vil kræve en Tid af det, som jeg ikke tror, at det kan anvende paa denne Sag, da det dog maa fastholdes, at den finansielle Side af Sagen her er af underordnet Betydning, og jeg vilde altsaa finde det lidet heldigt, om Finantslovsforslagets Behandling her i Salen skulde belemres med en saa omfattende Forhandling om et enkelt paa Finantsloven underordnet Punkt, som disse Dages Forhandlinger vise, at dette Spørgsmaal kræver, og endelig vil jeg ikke finde det heldigt — og det har for mig større Betydning — lige over for Fabrikerne selv at følge denne Fremgangsmaade. Jeg tror, at det, det for Fabrikerne fremfor Alt gjælder om, er at komme fuldstændig paa det Rene med, hvil-